

Vzdělávání žáka se SVP v praxi střední školy

Seč 22.10.2018

PaedDr. Pavlína Baslerová, Ph.D.

Podpůrná opatření v I. stupni

- ▶ § 10, Vyhláška č. 27/2016, novela č.270/2017Sb.
- ▶ Plně v kompetenci školy

DIAGNOSTIKUJE

REALIZUJE

VYHODNOCUJE

Podpůrná opatření 2. - 5. stupně

VŠE PODSTATNÉ V PŘÍLOZE (WORD)

Žák se specifickou poruchou učení

- ▶ SPU ovlivňují způsob, jakým zpracováváme a osvojujeme si informace. Příčiny jsou neurobiologické (nikoliv psychické), mohou být ovlivněny genetickým zatížením v rodině a jsou nezávislé na úrovni inteligence. Mají zásadní vliv na vzdělávání, učení a osvojení si dovedností číst a psát.
- ▶ Nejčastější obtíže:
 - ✓ dyslexie (dysgrafie, dysortografie)
 - ✓ dyspraxie
 - ✓ dyskalkulie
 - ✓ (ADD, ADHD)

Specifické projevy ve čtení a psaní adolescentů

Tři nejčastější scénáře

- ▶ Čtou pomaleji s větším počtem chyb, čtenářský projev není plynulý. Potřebují více času, aby si mohli projít celý text. Pak mu rozumí.
- ▶ Rychlost a plynulost čtení není výrazně postižena, chybování není výrazné, vážne však úroveň porozumění textu.
- ▶ Žák čte poměrně plynule a rychle bez výrazného chybování. Porozumění je dobré. Problémy ale přetrvávají v cizím jazyce.

POZOR!!!

- ▶ Tito žáci nemají (nebo mají na nízké úrovni) čtení a psaní jako zautomatizované procesy!
- ▶ Žák se musí intenzivně soustředit na činnosti, které mají spolužáci zautomatizované.
- ▶ Kromě koncentrace na řešení daného úkolu se musí soustředit i na čtení a psaní.
- ▶ Pak se někdy stane, že řešení úkolu vzdají.
- ▶ Dyslektické obtíže má 10% populace - ty závažné 4%

Symptomy dyslexie

- 2. stupeň ZŠ a SŠ

- ▶ Stále nepřesně čtou
- ▶ Mají obtíže v hláskování
- ▶ Potřebují opakovat instrukce a telefonní čísla
- ▶ Nedaří se jim opakovat komplikované pojmy
- ▶ Zaměňují místa, časy, data
- ▶ Mají problémy s přípravou a zpracováním slohových prací
- ▶ V časovém limitu hůře vnímají jazykové procesy a pokyny
- ▶ mají nízké sebevědomí a sebehodnocení

Nejčastější PO pro žáky SŠ s SPU

- ▶ Čas navíc
- ▶ Individuální doučování (intervence)
- ▶ Gramatické a jiné přehledy učiva
- ▶ Využití písma
- ▶ Předem poskytované texty, se kterými se bude v hodině pracovat
- ▶ Nezapisovat poznámky při výkladu
- ▶ Nenechávat psát souvislé texty rukou
- ▶ Pokud možno používat zvukové materiály, vizuální materiály

Nejčastější PO pro žáky SŠ s SPU

- ▶ Využívat počítač
- ▶ Zadávat pokyny krok za krokem
- ▶ Časté opakování
- ▶ Poskytnutí času na přechod z jednoho úkolu na druhý
- ▶ Práce v krátkých úsecích
- ▶ Pomalý a srozumitelný výklad
- ▶ Jasně souvislosti

Co je ještě třeba...

- ▶ Vysvětlit strukturu učebnice
- ▶ Vytvořit systém psaní poznámek, poznámky minimalizovat, umožněte psaní poznámek na PC
- ▶ Před výkladem látky vybídnout žáky, aby si předem přečetli dané zadání
- ▶ Před výkladem zveřejněte jeho osnovu, upozorněte na klíčové body
- ▶ Výklad strukturujte
- ▶ Dovolte žákům výklad nahrávat
- ▶ Využívejte grafy, tabulky (nutno předem ověřit jejich pochopení)
- ▶ Dejte žákům přehled učiva nebo přehled, do kteréhosi budou doplňovat
- ▶ Pokládejte kontrolní otázky
- ▶ Písemný projev: snažíme se minimalizovat a nahrazovat např. referátem, ppt prezentací

Výuka cizího jazyka - projevy

- ▶ Záměny písmen
- ▶ Chybně čtená slova
- ▶ Pomalejší čtení
- ▶ Potíže s porozuměním textu
- ▶ Potíže současně číst a porozumět čtenému
- ▶ Problémy s krátkodobou pamětí
- ▶ Největší problémy jsou u jazyků s nepravidelným pravopisem

Jak na to?

► Výuka hláskového a pravopisného systému:

- Přesná výslovnost
- shoda (neshoda) grafému a fonému
- Vhodný je přehled fonetických pravidel
- Důraz na zvyšování fonematického povědomí (dělení slov na slabiky, identifikace hlásek v textu

➤ Výuka slovní zásoby:

- Max 6 - 8 slovíček
- nové slovo opakovat vždy alespoň třikrát v následující hodině a pk po dobu dvou týdnů
- Neučit naráz pojmy s obdobným obsahem (when, who, how, where), ale začít vždy, až je předchozí pojem bezpečně ukotven

Jak na to?

► Výuka gramatiky

- Jednoznačně vymezit terminologii a důsledně ji využívat
- Minimalizovat používání cizojazyčných odborných termínů
- Výuku gramatiky „kouskovat“
- Nepodcenit procvičování
- Teprve po pochopení gramatického jevu a jeho procvičení v jednoduchých souvislostech zapojovat práci s textem
- Opět využívat doplňovačky, kartičky...

➤ Výuka čtení

- Kratší texty nebo jeho rozdělení na části
- Využití obrázků slovníku neznámých slov, otázek kontrolujících porozumění
- Vyhledávání klíčových informací
- Nedávat příliš složité texty, které svou náročností odrážejí
- Využívat elektronické texty - možnost zvětšení, zvýraznění...
- Čtený text doplnit o poslechový materiál (audioknihy)
- Nevývolávat k hlasitému čtení před třídou

Jak na to?

► Poslech

- Zdánlivě jednodušší
- aby byl kompenzačním prostředkem, musí se nacvičit (problémy se sluchovým rozlišováním - zvukově podobná slova, problémy s uložením slyšeného do pracovní paměti)
- Krátké poslechy nejlépe s vizuální podporou (krátká videa, filmy...)
- Nezadávat během poslechu související úkoly (např. dělat si poznámky)
- Poslech vhodné opakovat :
- Poprvé: hlavní myšlenka
- Dále: identifikace neznámých slov a jejich následné vyhledání
- Nakonec: znovu poslech

Jak na to:

- ▶ Mluvený projev
- ▶ U žáků s dyslexií je často patrný výrazný rozdíl mezi psaným, čteným a mluvním projevem
- ▶ Toho je nutno využít
- ▶ Začínáme ihned s konverzací (krátké reakce na jednoduché otázky)
- ▶ Odporujeme slovní apetit a sebevědomí žáka
- ▶ Vhodné je předem zopakovat (napsat na tabuli) procvičovanou slovní zásobu a gramatická pravidla
- ▶ Textovou oporu nechme zpracovat v prostředí, které žákovi vyhovuje (např. powerpoint)
- ▶ Využíváme dostupné techniky - např. nahrát mluvní projev na telefon
- ▶ Využíváme možnosti na internetu zaměřené na zlepšení výslovnosti, intonace a stavby vět([www. englishcenral.com](http://www.englishcenral.com))

Jak na to:

► Psaný projev

- Nejprve doplňovačky, krátké texty
- Obsah musí být motivující
- Využíváme PC s kontrolou AJ
- Využívat šablony a vzory
- Příprava osnovy
- využít strukturalizace textu, barevného rozlišení, marginálií na okraji textu nebo grafických značek

- ▶ Děkuji za pozornost
- ▶ pavlinabaslerova@seznam.cz